

In omnibus requiem quaesivi
(kázání na ned Nanebevzetí Panny Marie, Q60)

Toto slovo je psáno v Knize moudrosti a my ho tentokrát hodláme vysvětlit jako [slova] věčné moudrosti [, jimiž] laská duši a praví: „Všude jsem hledala spočinutí.“ A opět duši praví: „Ten, jenž mě stvořil, spočinul v mém stánku.“ A ještě potřetí mluví věčná moudrost [takto]: „Mé spočinutí je na posvěceném místě.“

Kdybych byl dotázán, aby s konečnou platností řekl, co měl stvořitel v úmyslu, když stvořil veškeré tvorstvo, řekl bych „spočinutí“. A kdyby se mě zeptali podruhé, oč usiluje svatá Trojice vůbec a všeobecně všemi svými činy, pravil bych „spočinutí“. A potřetí kdyby se mě zeptali, co hledá duše veškerým svým nepokojem, řekl bych: „spočinutí“. A počtvrté kdyby se mě zeptali, co je přirozenou touhou a žádostí všeho tvorstva, řekl bych „spočinutí“.

Za prvé musíme bedlivě prozkoumat, jak boží tvář božské přirozenosti činí nesmyslnou a bláznivou každou touhu duše po ní tím, že ji [sama]k sobě táhne. Boha totiž natolik těší jeho božská přirozenost, tedy spočinutí, že ji vyvrhne ze sebe ven, aby podněcovala přitahovala přirozené tužby všeho stvoření. Tvůrce nehledá svého vlastního spočinutí, jenom proto aby je vyvrhl je ze sebe a zobrazil na veškerém tvorstvu, ale aby jeho pomocí veškeré stvoření přitáhl opět do jeho prvopočítku, jím že – klid a spočinutí. Bůh také [takto] sám sebe ve všem stvoření miluje. A právě tak jako vyhledává u všeho stvoření svoji lásku, tak v něm hledá i své vlastní spočinutí.

Za druhé hledá spočinutí svatá Trojice. Otec hledá spočinutí ve svém Synu, neboť podle něj utvořil a zplodil všechny tvory. A oba hledají spočinutí ve Svatém Duchu, jenž z obou vychází jako nesmírná věčná láska.

Za třetí hledá duše spočinutí, a to všemi svými silami a vším svým neklidem, o němž člověk buď ví nebo neví. Neotevře ani nezavře své oko bez toho, aby tím vyhledával pokoj - buď chce od sebe zapudit něco, co mu překáží, nebo si chce přivlastnit něco, v čem by spočinul. V tomto dvojím jsou veškeré činy člověka. Už jsem víckrát řekl, že by člověk nikdy nemohl pocítit zalíbení ani rozkoš z žádného stvoření, kdyby v něm nepřebýval obraz boží. Jestliže se mi něco líbí, je to proto, že na tom shledávám podobu Boha a nic není Bohu ve stvoření podobnějšího nežli spočinutí. A za třetí bychom měli prozkoumat, jaká má být duše, v níž spočine Bůh. Musí být čistá. A jak se očistí? Když se bude držet duchovních věcí - tak se stane vznešenou, a čím bude vznešenější, tím bude ve své zbožnosti čistší; a čím čistší bude ve své zbožnosti, tím bude mocnější ve svých skutcích.

Jeden učitel říká o hvězdách, že čím blíže zemi se vyskytují, tím mají slabší účinek, neboť nejsou na své pravé oběžné dráze. A kdykoli se dostanou na svou pravou oběžnou dráhu, stojí nejvýše, a když ze země nejsou vůbec vidět, je jejich účinek nejsilnější.

Svatý Anselm říká duši: Vzdal se trošku neklidu vnějších věcí.

Za druhé: uteč a skryj se před bouří vnějších myšlenek, které také působí v duši nepokoj.

A za třetí: Člověk nemůže Bohu nabídnout vpravdě nic mu milejšího nežli pokoj. Postů, modliteb i veškerého trestání si Bůh oproti pokoji vůbec neváží. Bůh ničeho nepotřebuje, leč aby mu člověk nabídl své pokojné srdce Pak ihned započne jeho skryté dílo v duši které nemůže vykonat ani spatřit nic stvořeného; ani duše našeho Pána Ježíše Krista u toho nemůže být. Věčná moudrost je tak jemná a zářivá, že nesnese žádnou stvořenou mnohost, proto v duši působí jedině Bůh, a proto věčná moudrost nesnese, aby tomu přihlíželo cokoliv stvořeného. Náš Pán říká: "Zavedu svou přítelkyni na poušť a budu mluvit k jejímu srdci". A to znamená no poušť, kde není žádný tvor.

Za čtvrté říká, že má duše spočinout v Bohu. Bůh nemůže v duši vykonat božské dílo, poněvadž duše vše, co do ní vstupuje, měří nějakou mírou. A míra znamená, že obsahu něco, co je menší než ona a je obsažena v něčem, co je větší než ona. Ale s božími skutky tomu tak není - ty jsou neuchopitelné, a jsou nevynezeně vymezeny poze božím zjevením. Proto říká David: "Bůh, jenž sídlí nad Cheruby" Neříká že sídlí nad Serafy. Chrubové znamenají moudrost, tedy poznání: to Bůh vkládá do duše a vede [tak] duši k Bohu. Ale ona nemůže do Boha nic vnést. Proto nekoná Bůh své božské dílo v poznání, poněvadž to je uzavřeno v duši a jí vymezeno, ale koná je jakožto Bůh – po božském způsobu. Tak vystupuje [v duši] do popředí [její] nejvyšší schopnost - láska - a ta proniká v Boha a sjednocuje se s ním; Bůh tedy působí nad [jejími] silami a schopnostmi, tedy ne jako v duši, ale božsky, jako v Bohu. Tu se duše pohrouží v Boha a v božskou přirozenost, a obdrží odtud božský život a podrobí se božskému řádu, Bůh sám ji takto v něm ustaví.

Na příkladu se dá ukázat, co píší učitelé o přirozenosti: Už když je dítě počato v těle matky, má údy a barvu. Když však je tělu vdechnuta duše¹, pozbude tvaru i barvy, které mělo předtím a stane se jednoduchou věcí - to působí síly duše - a další podobu a barvu dostává až od duše, z jejího života. A s duší je tomu také tak: Když se dokonale sjednotí s Bohem a pohřbí se do božské přirozenosti, ztratí veškeré zábrany, slabosti i nestálost, zcela se obnoví ze [síly] božského života, a veškeré její způsoby a přednosti se uspořádají podle božských. Vidíme to na světle: Oheň je tmavší a hrubší tam, kde se blíží ke knotu, ale čím výše se plamen zdvihne od knotu, tím je jasnější. A čím výše je duše nad sebe vyvedena, tím je čistší a jasnější, a tím dokonaleji také v ní může působit ve svém vlastním obraze Bůh svá božská díla. Kdyby byla nějaká hora, která by se tyčila na dvě míle vysoko nad zemí a napsali bychom na ní [tam nahoře] do písku nebo do prachu nějaký nápis, zůstal by neporušený, neuškodil by mu vítr ani déšť. A tak má být člověk vpravdě duchovní povznesený a v pravém pokoji, pevně a nepohnutě [zaměřený] na boží dílo. A skutečně duchovní člověk by se měl stydět, že se ho tak snadno dotýká smutek, hněv a roztržitost; takový člověk nežije doopravdu duchovně.

Za čtvrté (sic!) touží celé stvoření přirozeně po klidu, ať si je toho vědomo nebo ne, ale prokazuje to svým jednáním. Kámen se nepřestane pohybovat, dokud nespočine na zemi; stále usiluje se tam dostat. A podobně se chová oheň: ten [zase] baží [dostat se] vzhůru, a [tak] každé stvoření hledá své přirozené místo. A tím vykazuje podobnost s [oním] božským spočinutím, které Bůh udělil veškerému tvorstvu.

Abychom také tak hledali přípodobnění [onomu] božskému pokoji a našli ho, nám pomoz Bůh. Amen

---

¹ Eckhart se evidentně řídí Aristotelovou antropologií, podle níž, je lidský zárodek obdařen duší asi až zhruba ve čtvrtém měsíci svého vývoje.